

ha ilyen alapon hajlandó Marghiloman a há-
tár kiigazítását elintézni. Marghiloman elfo-
gadta ezt a kompromisszumot, a magyar kor-
mány azonban másnap visszautasította és csak
a király és Wekerle újabb táviratváltása után
lehetett elérni az illetékes tényezők hozzájárul-
ását a kompromisszumhoz, amely egyébként
Magyarország széles köreit nem elégítette ki.
A brest-litovskai és bukaresti tárgyalásokról
beterjesztett jegyzőkönyvekből kiderül, hogy
Brest-Litovskban a birodalmi németek, Buk-
arestben pedig a magyarok ellentállása térített
le utamról.

Ezt egy pillanattal sem tagadom. Nekem
mind a két esetben csak az a választásom volt,
hogy helyemen maradok és beavatkozással
lehetőleg enyhítem az ellentéteket vagy távo-
zom és ezzel még bonyolultabbá teszem a hely-
zetet. Brest-Litovskban az előbbi eshetőséget
választottam, mert az volt a véleményem, hogy
a változás nem enyhítené, sőt még jobban ki-
élesítené az ellentéteket. Ez áll Brest-Litovskra
nézve. Bukarestben a másik következtetést
vontam le, mivel arról győződtem meg, hogy
azok az erők, amelyek ellenem összeesküdtek,
lehetetlenné teszik céloom elérését.

A miniszterelnök válasza.

Károlyi miniszterelnök válaszában a követ-
kezőket mondotta:

Örömmel látom a fiatalabb korosztályok föl-
vonulását, mert érzem azt az erőt, ami bennük
rejlik, látom, hogy a magyar kormánynak van
hatalma és ez a hatalom növekvőben van.

Annak is örülök, ami önöket idehozta. Egyet
akarunk, amikor a budapesti helyőrség lét-
számának szaporítását óhajtjuk. Teljesen egyik
vagyunk abban is, hogy az ország belső rendjét
megvédjük és a külső ellenség ellen is megfe-
lelő hatalom álljon rendelkezésünkre.

Az említett tükös rendeletekről ilyen alakban
nem volt tudomásom. Magam is konstataáltam,
hogy a hadsereg megszervezése nem elég gyor-
san halad, nem akarom azonban azt állítani,
hogy ezért egyedül a hadügyminiszter urat
kellene felelősségre vonni. Az én álláspontom
az, hogy most, amikor a gyárak szünetelnek és
egyre szaporodik a munkanélküliek száma,
elsősorban a munkátlanokat kell elhelyezni a
szervezendő csapatokban.

Meg fogják érteni, tisztelt uraim, hogy én
miniszter kollégámnak a cselekedeteit itt az
urak jelenlétében nem tehetem bírálat tárg-
yává. Ezeket a kérdéseket nála fogom szóba
hozni. Arra fogom őt kérni, hogy ezeket a dol-
gokat, amelyeket az urak itt előadtak, vegye
figyelembe.

Kérem önöket arra, hogy legyünk egyik ab-
ban, hogy együtt küzdjünk, együtt szervezke-
djünk a haza megvédése céljából.

A fogadtatás végeztével a Szent György-téren
álló katonatömeg Károlyit kívánta hallani. A
miniszterelnök megjelent a miniszterelnökségi
palota erkélyén és beszédet mondott a kato-
nákknak.

Megígérte, hogy óhajaikat figyelembe veszi és
kívánásait közli a Nemzeti Tanácsal. (Föl-
kiáltások: *Eljen Károlyi! Le a hadügyminisz-
terrel!*) A kormánynak egyetlen tagja nem ra-
gazskodik állásához.

A miniszterelnök után Nagy Vince államtit-
kár beszélt. Elmondotta, hogy a forradalom
víványainak biztosítására a radikális polgár-
ságnak és a szociáldemokráciának együtt kell
haladni. Csak ez biztosíthatja az ország to-
vábbfejlődését.

Pogány elvtárs beszéde.

Az államtitkár beszéde után tökéletes szabá-
lyossággal frontot változtattak a katonazre-
k és most már a *Katonatanácsnak a térre néző
ablakai felé állottak arccal*. A bizalmiférfiak a
Katonatanács elnökehez, Pogány József elv-
tárhoz vittek föl memorandumukat. Pogány
elvtárs az ablakból a következő beszédet mon-
dotta a tüntető katonákhoz:

Katonatestvéreim! Elvtársaim! Ez a mai de-
monstráció megmutatta, hogy kinek a kezében
van erő és hatalom ebben az országban. A leg-
tökéletesebb rendben, a legcsodálatosabb fegyve-
lomban és szervezetségben ment végbe ez a
lelkes fölvonulás. Aki látta ezeknek a katoná-
tömegeknek a fölvonulását, az csak *hódolattal
emlékezhet meg arról a szervező munkáról,
amit a katonák bizalmiférfiai véghez vittek*,
mert ezt a demonstrációt a bizalmiférfiak te-
remtették és vezették ide. Megmutatta ez a
tüntetés, hogy *van Budapesten katonaság, meg-
mutatta, hogy ez a katonaság a bizalmiférfiak
kezeiben van*, megmutatta tehát, hogy ez a ka-
tonaság fegyelmet tart, de csak azt a fegyve-
lmet, amelyet ő maga önként, becsületos, demo-
kratikus meggyőződésből akar föntartani. Meg-
mutatta ez a tüntetés, hogy van itt katonák, csak
értetni kell a módját, hogyan használjuk föl,
hogy a forradalom vívmányait a katonasággal
biztosítsuk. Megmutatta, hogy *nincsen szük-
ség tiszti ezredre, nincsen szükség riadó-
századokra*, nincsen szükség arra, hogy vissza-
adják a hadsereg korlátlan vezetését a vezér-
kar és az aktív tisztek kezébe. A katonatöme-
gek megmutatták, hogy *ők akarnak katonák
lenni*, hogy ők ennek a népkormánynak leg-
megbízhatóbb, leghivebb támaszai, de megmu-
tatták azt is, hogy nem tűrik senkinek az ön-
kényét, hogy nem tűrik az ellenforradalom
garázdálkodásait. (Óriási taps, éljenzés.) Aki
látta ezt a katonatüntetést, az öntudattal meg-
állapíthatja, hogy Budapest a forradalom kezé-
ben van és *nincsen olyan erő, amely ezt a ha-
talmat, fegyveres tábort, a gyalogosoknak, a
tüzéreknek, tengerészeknek ezt a hatalmas
hadosztályát kivége a forradalom kezéből*.

Magaméva teszem a Katonatanács nevében az
önök összes követeléseit és kijelentem, hogy
ezekkel a követelésekkel állunk vagy bukunk.
(*Szünni nem akaró éljenzés.*) Kijelentem, hogy
a Katonatanács a végsőkig azonosítja magát
Budapest katonatömegeinek akaratával és kö-
veteléseivel. Követeljük tehát, hogy *civil-had-
ügyminisztert nevezzenek ki*. (Szünni nem
akaró taps és éljenzés. Le Bartha) Követel-
jük, hogy a *hadügyminiszteriumból* a reakciós
elemek eltávolítsanak. Követeljük, hogy
mindenfajta külön tiszti csapat, riadó- vagy ro-
hamszázad haladéktalanul fölsozlatassék. Kö-
veteljük, hogy *hajtásuk végre azokat a rende-
leteket, amelyek megteremtik a bizalmiférfi-
rendszert*; nemcsak Budapesten, hanem a vidé-
ken is. Követeljük, hogy *ne kergessék szét Bu-
dapest szocialista katonaságát, csak azért, mert
szociáldemokraták*. Nem fogjuk tűrni, hogy kö-
zömbös érzésű parasztszereket állítsanak föl
ugyanakkor, amikor Budapest szociáldemo-

A budapesti helyőrség tüntető fölvonulása a Várba.

**Bartha hadügyminiszter és a reakciós elemek elmozdítását, a tiszti
századok fölsozlatását, az új hadsereg bizalmiférfirendszerének kiépi-
tését és a kaszárnyák lakhatóvá tételét kívánják. — Károlyi Mihály
válasza.**

A budapesti helyőrség katonái az utóbbi
időben elégedetlenkedni kezdtek az ellátásuk,
a kaszárnyák és bizonyos akadályok miatt,
amelyek gátat vetettek a köztársaság
forradalmi új hadseregének modern szel-
lemben való megszervezése elé. Ez a megszer-
vezés tenné ugyanis lehetővé, hogy az ellá-
tási és laktanyaviszonyok is megjavuljanak,
nemkülönbön azt, hogy a hadsereg ügyeinek
intézésébe magának a katonaságnak is lehes-
sen beleszólása a legszélesebb és legdemo-
kratikusabb alapon. Az ilyen irányú meg-
szervezést elsősorban Bartha Albert hadügy-
miniszter akadályozta és nem egyszer adta
jelét régi szellemű reakciós hajlandóságai-
nak. Ez a körülmény élesztette elsősorban a
katonák között az elégedetlenséget és az
utóbbi időben mind hangosabban, sőt éppen
ezekkel a kérdésekkel foglalkozó gyűléseiken
is kifejezést adtak elégedetlenségüknek.
Amikor Bartha Albert ezt észrevette, oly
módon próbált hangulatot teremteni maga
mellett, hogy demonstrációs fölvonulást
akart rendeztetni a saját népszerűsítésére.
Fölvonulás történt is azután most csütörtök-
ön délelőtt, igen impozáns keretekben, de
— *Bartha Albert hadügyminiszter ellen*. A
fegyver visszafelé sült el. Ez mindenesetre
jele annak, hogy a forradalmi hadsereg tel-
jes és igen éber öntudattal vigyáz a köztár-
saságra, de örökdió arra is, hogy az új had-
sereg ne legyen a régi lelketlen és rideg
szervezet, amelyet bármilyen célra föl lehes-
sen használni, hanem valóban öntudatos, ön-
maga fegyelmezett modern néphadsereg.

***

A fölvonulás.

A föntemlitett gyűlésezések és megbeszélé-
sek, valamint Bartha Béla tüntetési terve ön-
maga mellett azt eredményezték, hogy csütör-
tökre az egész helyőrség elhatározta a fölvonu-
lást a Várba, Károlyi Mihály miniszterelnök-
höz, Bartha Béla hadügyminiszter eltávolítását
és egyéb követeléseiket tartalmazó memoran-
dumuk átnyújtása végett.

Az 1. honvédek csütörtökön reggel 9 órakor
indultak el a népligetű laktanyájukból. Végig-
haladtak az Üllői-úton egész a 32-es laktanyáig,
ahol ez az ezred is csatlakozott hozzájuk. Mind
a két ezred egyenként háromezer emberrel volt
képviselve. Itt említjük meg, hogy a kivonult
ezredek a kaszárnyákat a legnagyobb rendben
hagyták hátra, erős őrséggel ellátva. A nagy ka-
tonatömeg *példás rendben* vonult végig az ut-
cán. Külön mentek a fölfegyverzett emberek
és külön azok, akiknek nem jutott már fegyver,
zárt rendben, mintaszerű fegyelemmel, a *tisz-
tek* mindenütt szakaszai és századaik élén.

A menet előtt két nagy táblát vittek: *Eljen
Károlyi! és Le a hadügyminiszterrel!* fölírás-
sal. *Négy géppuskát* is vittek magukkal a föl-
vonuló katonák. A menet végig haladt a Nagy-
körúton és az Andrássy-úton, majd az Oktogon-
téren néhány percre megállt, hogy bevárja a
tüzérek, akik szintén csatlakoztak a mozga-
lomhoz.

Nemsokára megérkezett a Vilmos-laktanyá-
ból a *10. tábori ágyúezred*, körülbelül ezer em-
berrel és két teljes tábori ágyúüteggel.

Az Oktogon-térről folytatta útját a menet a
miniszterelnökség felé.

Elöl egy nagy vörös zászlót vittek.

Az összes tisztek és katonák *vörös kokárdát tisz-
tek föl*. Így mentek a Fürdő-útcán és a Lánch-
idon át a Várba.

A Várban.

A katonák teljes rendben fölállottak a Szent-
György-téren. Külön az 1-esek, külön a 32-esek
— ágyúikkal a hadügyminiszterium épülete
felé — a tüzérek. Amikor a fölsozokozás meg-
förtént, Károlyi bement a miniszterelnökség
épületébe.

A fölsozokozott katonák közül ekkor kiváltak
a *bizalmiférfiak*. Mindegyik ezredből két legény-
ségi és két tiszti állományú bizalmiférfi kül-
döttséggé alakult, bement a miniszterelnöki pa-
lotába s ott átadta a miniszterelnöknek a buda-
pesti helyőrség memorandumát.

A memorandum.

A memorandum, amely magában foglalja a
szerdai és csütörtöki gyűléseken elfogadott há-
tározati javaslatokat, köszönti Károlyi Mi-
hályt, akiben a *szociáldemokrata párttal együtt*
az ország boldog fejlődésének biztosítékát lát-
ják.

Elmondják a memorandumban, hogy a csa-
patok bizalmiférfiai hiába sürgetik, hogy a
kaszárnyákat lakható állapotba hozzák, ezt
nem tudják elérni. Kifogásolják, hogy *egy-
es tisztek még mindig rojalista szónoklatokat tar-
tanak*. A hadügyminiszterium vezetői — foly-
tatja tovább a memorandum — *testlet-lelekkel
reakciósok*. A vezérkar ellenforradalmi politi-
kát üz és tiszti karhatalmi zászlóaljakkal és
riadó századokkal provokálják a katonai tö-
megek fölvonulását.

A memorandum pontjai a következők:

1. Kívánjuk Bartha Albert hadügyminiszter
lemondását, helyébe civil hadügyminiszter ki-
nevezését, akinek személye garancia lenne
arra, hogy az új hadsereget demokratikus ala-
pon az egész országban meg tudja teremteni.
2. Kívánjuk a hadügyminiszterium legsürgő-
sebb reorganizálását, az osztályok vezetésének
a vezérkar kezéből való kivételét, a még min-
dig a hadügyminiszteriumban székelő *háborus
uszítók* azonnali eltávolítását.
3. Kívánjuk a *Katonatanácsról és a bizalmi-
férfi rendszerről* szóló hadügyminiszteri ren-
deletnek nemcsak látszólagos, hanem *becsüle-
tes végrehajtását*.
4. Kívánjuk mindenfajta külön tiszti csapat
azonnali fölsozlatását.
5. Kívánjuk, hogy a *legénység maga vá-
laszthassa meg a tisztikarból parancsnokait*.
6. Kívánjuk, hogy kellő tehetségu és tudásu
legénységi katonák tisztekké emelkedhessenek.
7. Kívánjuk a *laktanyáknak* sürgősen lakha-
tóvá tételét és a legénység *kifogástalan ellátá-
sát*.

A memorandum végül kéri, hogy a népkor-
mány sürgős intézkedéssel nyugtassa meg a ka-
tonákknak végtelkeg fölkorbaesolt lelkét. Biz-
tosítják róla a miniszterelnököt, hogy nincse-
nek őszintébb és odaadóbb hivat, mint a buda-
pesti helyőrség katonái. Eppen ezért bizonyos-
sággal várják, hogy egész egyéniségével

a szocialista haladás szolgálatába áll.

A memorandum átadásánál dr. Moor Pál, az
ezredek bizalmiférfi testületének vezetője kifeje-
tette a miniszterelnöknek, hogy a budapesti
helyőrség csapatai segídezni akarnak neki az
emberföltölti munkában. Nagy baj azonban,
hogy Bartha hadügyminiszter nem áll a helyzet
magaslatán. A hadügyminiszter *tükös rende-
leteket* adott ki, hogy a budapesti helyőrség
létszámát *háromadára csökkenték* és minden
módon arra törekszik, hogy a helyőrség létszá-
mának növekedését meggátolja. *A bizalmifér-
fiak a legnagyobb bizalmatlansággal vannak a
hadügyminiszter irányában* és kéri a minisz-
terelnököt, hogy haladéktalanul *polgári egyént
állítson a hadügyek élére*.

krata katonának létszámát harmadára akarják csökkenteni. Követeljük, hogy a katonák minden *szociális kívánságát* elégítsék ki, a laktanyákat hozzák lakható állapotba. Követeljük a brutális, a királypárti, a reakciós *parancsnokok* haladéktalan eltávolítását. Követeljük, hogy szünjön meg a kasztrendszer és a *legénység is fölemelkedhessen tiszti pozícióba*. (Szünni nem akaró taps és éljenzés.) Mindezeket követeljük és mindezeket a követeléseket Károlynak, Magyarország miniszterelnökének és a szociáldemokrata párt hatalmának, valamint a Katonatanács bizalmiférfiainak segítségével meg is fogjuk valósítani. Katonatestvéreim! Elvtársaim! Arra szólítalak föl benneteket, hogy miután megmutattátok azt, hogy *a forradalom vívmányainak megvédésére van Budapesten katona*, hogy a bizalmiférfiak olyan rendet, fegyelmet tudnak tartani, mint a vezérkar soha. Miután kívánságaitok a legilletékesebb helyre eljutottak, most épp oly tökéletes fegyelemben, *a bizalmiférfiak vezetésével vonuljatok laktanyáitokba*.

Az a hármás jelszó, amely idehozott, vigyen tovább utatokon, kiáltásatok velem együtt: *Éljen a népkormány!* (Óriási éljenzés.) *Éljen a Katonatanács!* (Szünni nem akaró éljenzés és taps.) *Éljen a világot megváltó nemzetközi szociáldemokrácia!* (Percekig tartó óriási éljenzés, taps.)

Pogány elvtárs beszéde után még mindig új és új fegyelmezett rendben jövő csapatok érkeztek és vonultak a Katonatanács ablakai alatt. Fölvonult a *tengerész nemzetőrség* a Radeczky-laktanyából, eljöttek a *hadihajósok* Óbudáról és a *csendőrök* csoportja a Böszörményi-uti laktanyából. Az új tüntetésnek is lelkes beszédet tartott Pogány elvtárs.

Ezután a katonák ugyanolyan fegyelmezett és impozáns módon, mint ahogy a Várba mentek, négyes sorokban tisztjeikkel az élükön elvonultak